YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
25 päivänä toukokuuta 1978 *

Yhdistetyissä asioissa 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77,

Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe GmbH & Co. KG, Gut Heinrichsruh,

Bernd Adleff, kauppias, Grasslfing,

F. X. Zollner KG, Regensburg,

Christof Schwab, maatalousinsinööri, Gut Schwaben,

edustajinaan asianajajat F. Modest, A. Heemann, J. Gündisch, G. Rauschning, K. Landry, W. Röll, B. Festge, H. Heemann, P. Wegemer, Hampuri, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Huissier de justice Félicien Jansen, 21 rue Aldringen,

ja

Johann Seidl, Regenstauf, edustajanaan asianajotoimisto von Boetticher, Bernet & Partner, München, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 34 B rue Philippe-II,

kantajina,

vastaan

Euroopan talousyhteisö, jota edustavat sen toimielimet,

1. **neuvosto**, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Bernhard Schloh, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja J. N. Van den Houten, 2 Place de Metz,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ja

2. **komissio**, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Peter Gilsdorf, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellinen neuvonantaja Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

jossa vaaditaan ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla korvausta vahingosta, jota kantajat väittävät kärsineensä interventiotoimielinten hallussa olevan ja eläinten ravinnossa käytettäväksi tarkoitetun rasvattoman maitojauheen pakollisesta ostamisesta 15 päivänä maaliskuuta 1976 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 563/76 (EYVL N:o L 67, s. 18) johdosta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat M. Sørensen ja G. Bosco sekä tuomarit A. M. Donner, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart ja A. Touffait,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Kantajat vaativat, että Euroopan talousyhteisö, edustajinaan neuvosto ja komissio, velvoitetaan maksamaan korvausta vahingosta, jota kantajat väittävät kärsineensä interventiotoimielinten hallussa olevan ja eläinten ravinnossa käytettäväksi tarkoitetun rasvattoman maitojauheen pakollisesta ostamisesta 15 päivänä maaliskuuta 1976 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 563/76 (EYVL L 67, s. 18) johdosta.

2 Koska asiat on jo yhdistetty kirjallista ja suullista käsittelyä varten, on tarkoituksenmukaista käsitellä ne yhdistettyinä myös tuomion antamista varten.

3 Yhteisöjen tuomioistuin on ennakkoratkaisuasioissa 114/76, Bela-Mühle, 116/76, Granaria BV, ja 119–120/76, Ölmühle ja Kurt A. Becher (Kok. 1977, s. 1211–) 5.7.1977 antamissaan kolmessa tuomiossa todennut asetuksen (ETY) N:o 563/76 pätemättömäksi.

Yhteisöjen tuomioistuin on ratkaisunsa tueksi esittänyt, että asetuksessa säädetty rasvattoman maitojauheen ostohinta oli niin kohtuuton, että sen seurauksena maatalouden eri alojen kustannukset jakautuivat syrjivästi ilman, että se olisi ollut perusteltua tarpeellisena toimenpiteenä halutun tavoitteen saavuttamiseksi eli rasvattoman maitojauheen varastojen markkinoille saattamiseksi.

4 Lainsäädäntötoimen, kuten kyseessä olevan asetuksen, pätemättömyys ei kuitenkaan sellaisenaan ole riittävä peruste sille, että yhteisön voitaisiin katsoa olevan ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa yksityisille aiheutuneesta vahingosta.

Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneessa oikeuskäytännössään todennut, että yhteisö voi olla vastuussa talouspoliittisia valintoja edellyttävästä lainsäädäntötoimesta ainoastaan, jos kysymyksessä on riittävän ilmeinen ylemmäntasoisen, yksityisiä oikeussubjekteja suojaavan oikeussäännön rikkominen.

5 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ja asetuksella (ETY) N:o 563/76 rikotun syrjintäkiellon tosiasiallisena tarkoituksena on suojata yksityisten oikeussubjektien etuja ja ettei tämän kiellon tärkeyttä voida perustamissopimuksen järjestelmässä asettaa kyseenalaiseksi.

Jotta voitaisiin määritellä, millainen kyseisen rikkomisen pitäisi lisäksi olla, jotta yhteisö olisi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä esitettyjen edellytysten mukaisesti vastuussa, on myös otettava huomioon periaatteet, joilla jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä säädellään julkisen vallan vastuuta yksityisille oikeussubjekteille vahinkoa aiheuttaneista lainsäädäntötoimista.

Vaikka nämä periaatteet ovat huomattavan erilaisia eri jäsenvaltioissa, voidaan kuitenkin todeta, että talouspoliittisia valintoja edellyttävistä lainsää-

däntötoimista voi ainoastaan poikkeuksellisesti ja erityisissä olosuhteissa seurata julkisen vallan vastuu.

Tämä suppea tulkinta selittyy sillä, että vaikka tuomioistuin valvoisikin lainsäätäjän antamien säädösten pätevyyttä, ei lainsäätäjän lainsäädäntötoiminta saa vaikeutua mahdollisten vahingonkorvauskanteiden vuoksi aina silloin, kun sen on yleisen edun vuoksi ryhdyttävä lainsäädäntötoimiin, jotka saattavat loukata yksityisten etuja.

6 Yhteisön talouspolitiikkaan kuuluvilla aloilla voidaan edellyttää, että yksityinen oikeussubjekti sietää kohtuullisessa määrin ja saamatta julkisista varoista korvausta joitakin hänen taloudellisille intresseilleen tietystä lainsäädäntötoimesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, vaikka tämä säädös kumottaisiinkin.

Käsiteltävänä olevan tapauksen kaltaisella lainsäädäntöalalla, jolle on ominaista yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiselle välttämättömän laajan harkintavallan käyttö, yhteisö voi siis olla vastuussa ainoastaan, jos kysymyksessä oleva toimielin on selvällä ja vakavalla tavalla ylittänyt sen toimivallan käytölle asetetut rajat.

7 Kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevan talouspoliittisen toimenpiteen kaltaiselle toimenpiteelle ominaiset tekijät, voidaan todeta, että tilanne ei tässä tapauksessa ole tällainen.

Tältä osin on ensinnäkin huomautettava, että kyseinen toimenpide koski hyvin laajoja taloudellisten toimijoiden ryhmiä, nimittäin kaikkia proteiineja sisältävien yhdistelmärehujen ostajia, minkä vuoksi sen vaikutukset ovat hyvin vähäisiä yksittäisten yritysten tasolla.

Lisäksi asetuksen vaikutus näiden ostojen tuotantokustannusten rehujen hinnoista muodostuvaan osuuteen on ollut vähäinen, koska hinnat ovat nousseet ainoastaan runsaat 2 prosenttia.

Tämä hintojen nousu on ollut erityisen vähäinen verrattuna niihin korotuksiin, joita on asetuksen soveltamisaikana aiheutunut proteiinirehujen maailmanmarkkinahintojen heilahteluista ja jotka ovat olleet kolme tai neljä kertaa suurempia kuin asetuksella käyttöön otetusta rasvattoman maitojauheen pakollisesta ostamisesta aiheutuneet korotukset.

Asetuksen vaikutus yritysten kannattavuuteen ei siis ole ylittänyt kyseisten maatalouden alojen toiminnalle ominaisia riskejä.

8 Kyseisen asetuksen pätemättömyys ei tämän vuoksi ole riittävä peruste sille, että yhteisön voitaisiin katsoa olevan perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaisessa vastuussa.

Kanteet on siis hylättävä perusteettomina.

Oikeudenkäyntikulut

9 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Koska kantaja on hävinnyt asian, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanteet hylätään.

2) Kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kutscher Sørensen Bosco

Donner Pescatore Mackenzie Stuart Touffait

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä toukokuuta 1978.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti